

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต้นแบบและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรม

พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ปัทมา กระแสเสวตร^{1*} จตุรงค์ เลาะห์เพ็ญแสง² และอุดมศักดิ์ สาริบุตร³

STUDY AND DEVELOPMENT OF PROTOTYPE SOUVENIRS AND PACKAGING FOR ARCHITECTURAL ATTRACTION, SANAM CHANDRA PALACE, NAKHON PATHOM PROVINCE

Pattama Krasesawet^{1*} Chaturong Louhapensang² and Udomsak Saribut³

^{1*} นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

³ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

¹ Graduate students, Department of Industrial Product Design, Faculty of Industrial Education, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok

^{2,3} Lecturer, Faculty of Industrial Education, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok

*Corresponding author, E-mail address: baifernipd01@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต้นแบบและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรม พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม 2) ออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม 3) ประเมินความพึงพอใจผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยมีลำดับขั้นตอนการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดสอบถามเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ งานในพระราชวังสนามจันทร์ และเก็บข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยว มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 50 ท่าน โดยใช้วิธีการ สุ่มอย่างง่าย(Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราประมาณค่า(Rating Scale) 2) สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์จำนวน 3 ท่าน กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และด้านสถาปัตยกรรมจำนวน 3 ท่าน กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์จำนวน 3 ท่าน ใช้วิธีการสุ่มเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราประมาณค่า 3) สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 100 ท่าน โดยใช้วิธีการสุ่มเฉพาะเจาะจง(Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในสถาปัตยกรรมในพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม คือ พระตำหนักขาล้อมคลอสน์และนาร่วมออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก จำนวน 5 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ละ 1 แบบ โดยผลจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์ ปรากฏว่าประเภทกล่องดนตรีมีความเหมาะสมมากที่สุดด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.21) ประเภทกล่องใส่ของมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.70) ประเภทนาฬิกา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.58) ประเภทโมเดล จำลองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.48) ประเภทงานโหวมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.89) ประเภทกล่องดนตรีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้วิจัยจึงนำมาผลิตเป็นต้นแบบจำลอง เพื่อประเมินความพึงพอใจกลุ่มเป้าหมาย ผลที่ได้คือผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและ

บรรจุกัมภ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม ประเภทกล่องดนตรีและบรรจุกัมภ์
ได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.11$)

คำสำคัญ: การออกแบบของที่ระลึก พระราชวังสนามจันทร์ เชียงสถาปัตยกรรม

ABSTRACT

The objectives of the study and design of prototype model and packaging for architectural tourist attraction at Sanamchan palace Nakornpratom province are to 1) study and collect architectural data of Sanamchan palace Nakornpratom province 2) design souvenir product and packaging for architectural tourist attraction at Sanamchan palace Nakornpratom province 3) evaluate satisfactory of people who are interested in souvenir product and packaging for architectural tourist attraction at Sanamchan palace Nakornpratom province. The steps of the study by the objectives are 1) data collection by open end questionnaire of officers who work in Sanamchan palace and data collection of tourists. There are 50 samples by simple random sampling. The research tools are check list and rating scale 2) questionnaire for opinions and recommendations of 9 experts. The first group is 3 officers who work in Sanamchan palace. The second group is 3 experts in product design and architecture. The third group is 3 experts in packaging design. The sampling method is purposive sampling. The research tools are rating scale questionnaire, data analysis, frequency, percentage and mean. The finding of the research is that tourist architectural satisfactory of Sanamchan palace Nakornpratom province is Pra Tam Nak Chali Mongkol Art, which is designed to be 5 souvenir products, one piece for each product. The result of questionnaire for opinions of experts in product design and architecture, experts in product packaging and officers who work in Sanamchan palace shows that the music box has the highest mean ($\bar{X} = 4.21$). The collecting box has mean ($\bar{X} = 3.70$). The clock has mean ($\bar{X} = 3.58$). The model has mean ($\bar{X} = 3.48$). The display disc has mean ($\bar{X} = 3.70$). The music box has the highest mean. Therefore, the researcher produces a prototype of the music box to evaluate the satisfactory of target group. The result is that the music box souvenir product and packaging for architectural tourist attraction at Sanamchan palace Nakornpratom has the high satisfactory level with mean ($\bar{X} = 4.11$).

Keyword : Souvenir design Sanamchan palace Architectural

บทนำ

“ของที่ระลึก” เป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมและศิลปะ เพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงผลรวมของลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น ซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักจดจำได้ เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการตามแนวทางของ เศรษฐกิจสร้างสรรค์(Creative Economy) จากร่างกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ซึ่งจะนำมาใช้ในปี พ.ศ. 2555-2559(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ,2553) จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่เปรียบเสมือนประตูสู่ภาคตะวันตกและภาคใต้ ดังนั้น นักท่องเที่ยว ที่จะเดินทางไปยัง ภาคตะวันตกและภาคใต้จะแวะเที่ยวจังหวัดนครปฐมด้วย นอกจากนี้ จังหวัดนครปฐมยังเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร การเดินทางไปมาสะดวก มีสาธารณูปโภคสมบูรณ์ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความสนใจมา เที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ในจังหวัดนครปฐมอยู่เสมอ (มหาวิทยาลัยศิลปากร.พระตำหนักขาล้อมคลอสน์และพระราชวังสนามจันทร์.2539) อีกทั้ง ยังมีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่า มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ และมีแหล่งธรรมชาติที่มีศักยภาพเหมาะสำหรับท่องเที่ยว อยู่มากพอสมควร ซึ่งแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ มีศักยภาพ และทรงคุณค่า อันแสดงให้เห็น ถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี และถือเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ ที่อยู่คู่กับชาวจังหวัดนครปฐมนั้น คือ พระราชวังสนามจันทร์

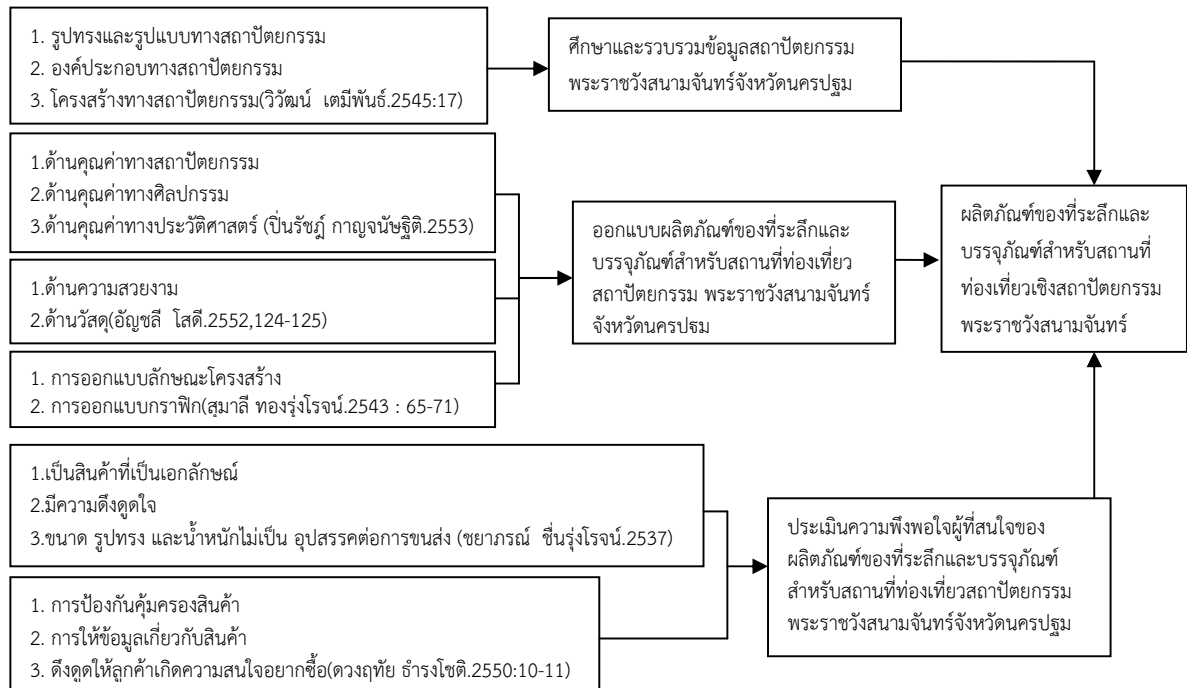
ปัจจุบัน พระราชวังสนามจันทร์เป็นส่วนราชการของสำนักพระราชวัง ซึ่งเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว ได้เข้าชมความงดงามทางสถาปัตยกรรมที่ยังคงรักษารูปแบบเดิม และศิลปวัตถุทรงคุณค่า พร้อมทั้งเรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ในสมัยสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ในพระราชวังสนามจันทร์ มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก อาทิ องค์กรพิชเนศ ผ้าพันคอ หนังสือเฉลิมฉลอง 100 ปีพระราชวังสนามจันทร์ ผู้วิจัยได้เข้าไปสำรวจและสอบถามเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจำหน่ายทำให้ทราบว่าต้องการจะมีผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ทำให้ระลึกถึงพระราชวังสนามจันทร์เมื่อนักท่องเที่ยวซื้อกลับไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต้นแบบและบรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่ายในร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้เห็นคุณค่าในสถาปัตยกรรมที่เป็นมรดกตกทอดอันมีคุณค่าและเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งที่จะสร้างความประทับใจ นำจดจำของสถาปัตยกรรม พระราชวังสนามจันทร์นอกเหนือ จากการเยี่ยมชมเพียงเพื่อดูความเก่าแก่ของตัวโบราณสถานเท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1.ศึกษาและรวบรวมข้อมูลสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ศึกษารวบรวมเอกสาร ตำรา และ การลงพื้นที่สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์

2.ออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมศึกษารวบรวมเอกสาร ตำรา และการลงพื้นที่ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์ และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อออกแบบร่างผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้ศึกษามา จากนั้นประเมินหารูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ด้าน จำนวน 9 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญ ด้านบรรจุภัณฑ์และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์

3.ประเมินความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรม พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ประเมินความพึงพอใจนักท่องเที่ยว จำนวน 100 ท่าน ซึ่งไปเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ โดยการผลิตแบบจำลอง ซึ่งให้ใกล้เคียงกับต้นแบบให้มากที่สุด

วิธีการดำเนินวิจัย

วิธีการดำเนินวิจัย“การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต้นแบบและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม” ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการ ค้นคว้า และรวบรวมเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับพระราชวังสนามจันทร์ ตลอดจนได้ศึกษาแนวทางการ ออกแบบของที่ระลึก และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อนำข้อมูล มาสรุปก่อนทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ พระราชวังสนามจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และด้านบรรจุภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม และนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสอบถามความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายใน พระราชวังสนามจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม นักท่องเที่ยว ด้วยแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น คำถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์ เพื่อคัดเลือกประเภทผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่จะนำมาออกแบบและพัฒนา พร้อมนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็น แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวสถาปัตยกรรม พระราชวังสนามจันทร์ 5 ประเภท และบรรจุภัณฑ์

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์ ที่ได้แนวทางจากการ ศึกษา ค้นคว้า และแบบสอบถาม แนวทางการออกแบบในขั้นตอนที่ 1 โดยวิธีการทำแบบร่าง (Sketch Design) ด้วยคอมพิวเตอร์

ขั้นตอนที่ 3 สอบถามความพึงพอใจ และความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ด้วยแบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า โดยมีลักษณะ คำถามเป็นแบบเรียงลำดับ เพื่อคัดเลือกให้เหลือรูปแบบของที่ระลึก 1 รูปแบบ พร้อมใช้คำถามแบบเปิด เพื่อนำข้อเสนอแนะไปพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุง และพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 5 ผลิตแบบจำลองผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ เพื่อเป็นต้นแบบของที่ระลึกสำหรับสถานที่ ท่องเที่ยวพระราชวังจันทร์

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินความพึงพอใจ ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นต้นแบบของที่ระลึกสำหรับสถานที่ท่องเที่ยว พระราชวังสนามจันทร์ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า ด้วยคำถามเรียงลำดับ (Rank Question) ประกอบแบบจำลองเป็นเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 สรุป และอภิปรายผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม

1.ศึกษาและค้นคว้าข้อมูล ด้านประวัติศาสตร์ของพระราชวังสนามจันทร์ ด้านสถาปัตยกรรมในพระราชวังสนามจันทร์ รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตาราง 1 ลักษณะสถาปัตยกรรมของพระราชวังสนามจันทร์

สถาปัตยกรรมในพระราชวังสนามจันทร์	รูปทรงของอาคาร
	1. พระที่นั่งพิมานปฐม เป็นพระที่นั่งองค์แรกที่สร้างขึ้น ลักษณะสถาปัตยกรรมของพระที่นั่งพิมานปฐมตัวอาคาร 2 ชั้น สร้างแบบตะวันตก พระที่นั่งองค์นี้ได้รับการดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพอากาศเมืองร้อน ด้วยการทำช่องระบายลมและมีการทำมุขกระสันเป็นทางเดินยาวมีลักษณะโปร่งด้วยลวดลายฉลุไม้แบบขนมปังขิง(Ginger Bread) พระที่นั่งองค์นี้ได้มุขหรือระเบียงยื่นออกไปบริเวณด้านหน้าของพระที่นั่งด้วย บริเวณพื้นของพระที่นั่งปูด้วยกระเบื้องซึ่งมีลวดลายที่งดงาม ส่วนทางเข้าสู่พระที่นั่งพิมานปฐมชั้นล่างเป็นบันไดทำด้วยหินอ่อน บันไดสู่พระที่นั่งชั้นบนเป็นบันไดไม้ และมีการแกะสลักบันไดด้วยศิลปะแบบอาร์ตนูโว(Art Nouveau)
	2. พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี เป็นพระที่นั่งที่สร้างเชื่อมต่อกับพระที่นั่งพิมานปฐมทางด้านใต้มีลักษณะเป็นตึกสองชั้น ขนาดย่อมและตกแต่งด้วยไม้ฉลุลายแบบขนมปังขิง(Ginger Bread) เช่นเดียวกับที่ที่นั่งพิมานปฐม
	3. พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ เป็นพระที่นั่งที่มีความงดงามตามลักษณะทางสถาปัตยกรรมสถาปัตยกรรมไทย มีหลังคาทรงไทยอย่างเห็นได้ชัดเจน พระที่นั่งองค์นี้สร้างให้เชื่อมต่อกับพระที่นั่งวัชรนิรมายหน้าบ้านของพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์อยู่ทางทิศเหนือ พื้นหน้าบ้านประกอบด้วยกระเบื้องสีเงิน ประตูลวดลายกระหนกสีทอง ตรงกลางหน้าบ้านจำหลักเป็นรูปท้าวอัมรินทราธิราชประทานพร พระหัตถ์ขวาทรงวชิระ ประทับอยู่ในพิมานแวดล้อมด้วยบริวารอันประกอบด้วยเทวดาและมนุษย์ 5 หมู่ พระที่นั่งองค์นี้เป็นพระที่นั่งโถงใหญ่ ชั้นเดียวยกพื้นสองชั้น มีเสานางจรัสแปดเหลี่ยมซึ่งทำส่วนหัวเสาเป็นลายกลีบบัว ส่วนบริเวณเสา ลงรักปิดทอง เป็นส่วนที่แบ่งเขตท้องพระโรงกับพื้นที่ที่เป็นส่วนลด โดยส่วนที่ยกพื้นมีความสูง 20 เซนติเมตร

4. พระที่นั่งวัชรนิรมยา เป็นพระที่นั่งที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทยคือ เป็นอาคารสองชั้น หลังคาสองชั้น มุงด้วยกระเบื้องเคลือบ มีช่อฟ้า ใบระกา นาคสะดุ้ง และหางหงส์อย่างงดงาม หน้าบันทางทิศใต้และทิศ ตะวันตก สันนิษฐานว่า จำหลักเป็นเครื่องหมายวชิราวุธ มีคมสองด้าน ประดิษฐานในแนวนอน อยู่ในวงรัศมีซึ่งมีกรอบล้อมภายในประดับ กระจกสีน้ำเงิน ต่อมาได้มีการสันนิษฐานว่า ลวดลายที่จำหลักนั้นมี ลักษณะคล้ายสลักบรรจุพระราชสาส์น โดยวางแนวนอน ปลายทั้งสองข้าง แกะเป็นรูปบัวตูม และมีสายโยงปลายทั้งสองข้างเป็นแนวโค้งอยู่ในวงรัศมี ซึ่งกรอบล้อม ส่วนล่างของหน้าบันทำเป็นสาหร่ายรวมผิงอย่างวิจิตร งดงาม และห้อยลงมาระหว่างเสา อย่างได้สัดส่วน หน้าบันด้านทิศ ตะวันออก พื้นประดับด้วยกระจก มีลวดลายกระหนกกลางรักปิดทอง จำหลักตรงกลางเป็นรูปช้างเอราวัณสามเศียร มีสี่คืบแบบช้างทรงกษัตริย์มี เครื่องหมายวชิราวุธประดิษฐานในแนวตั้งอยู่บนสี่คืบนั้น พระทวารและ บัญชรมีลักษณะเป็นขุ้มเรือนแก้ว ที่บันแถลงทำยอดเป็นเครื่องหมายวชิราวุธ ภายในมีเลขหกไทยอยู่ภายใต้มหามงกุฎซึ่งมีรัศมีและลายกระหนกกลางรักปิด ทองอยู่บนพื้นประดับกระจกสีน้ำเงินเพดานชั้นบนทาสีแดงชาดประดับดอก ดวงน้อยใหญ่ ซึ่งทำด้วยไม้แกะสลักปิดทอง เสาพระที่นั่งลงรักปิดทองเป็น ลวดลายไทยมีลายบัวหางายประดับอยู่ที่หัวเสา

5. พระตำหนักขาลิมคลออาสน์ มีรูปทรงคล้ายปราสาทขนาดเล็ก เป็น สถาปัตยกรรมโรแมนติก(Romantic) ในลักษณะผสมผสานระหว่างอิทธิพล ของปราสาทแบบเรอเนสซองส์(Renaissance) ของฝรั่งเศสกับอาคารแบบ ฮาล์ทิมเบอร์(Half timbered) ของอังกฤษ แต่ดัดแปลงให้ให้เหมาะสม กับสภาพภูมิอากาศ เป็นตำหนักสองชั้น ทาสีไข่ไก่ หลังคามุงกระเบื้องสี แดง ด้านทิศใต้มีประตูเปิดไปสู่ฉนวนที่เป็นสะพานยาวทอดข้ามคูน้ำเชื่อมต่อ ชั้นบนของพระตำหนักมารีราชวังช้าง

6. พระตำหนักมารีราชวังช้างบัตลังก์ ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือ ฉนวนเป็นสะพาน ไม้สัก ผนังสองด้าน มีหน้าต่างซึ่งกรุด้วยกระจกฝ้าและมีหลังคาตลอด แนวสะพาน เฉพาะตรงกลางสะพานทำหลังคาเป็นทรงแปดเหลี่ยม ใน ด้านลักษณะทางสถาปัตยกรรม เป็นตำหนักสองชั้นสร้างด้วยไม้สักทอง ทาสีแดง หลังคาทรงปั้นหยา มุงด้วยกระเบื้องว่าว เปิดหน้าจั่วเสาอาคาร ส่วนหน้า มีลักษณะเป็นเสาทรงกลมตกแต่งลวดลายที่ฐานและหัวเสาด้วย ไม้แกะสลักมีการทำขุ้มโค้งเหนือประตูหน้าจั่ว หลังคาประดับไม้แกะสลัก เป็นลวดลายอย่างงดงาม ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นแบบนีโอคลาสสิก ของประเทศตะวันตก แต่สร้างด้วยไม้

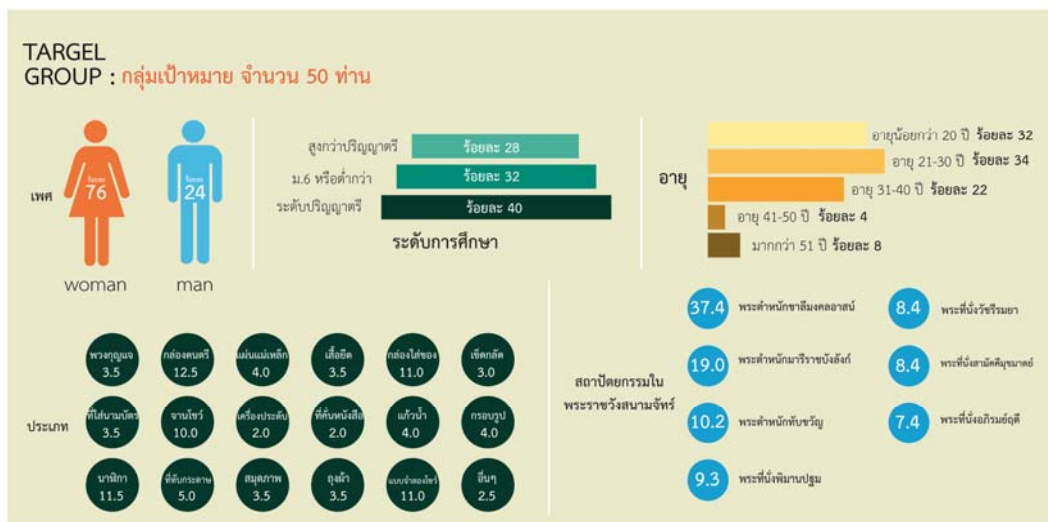

7. พระตำหนักทับชวย เป็นเรือนไทยที่สมบูรณ์แบบ ทับชวยสร้างคู่กับ ทับแก้ว มีชานกลางเรือนเชื่อมเรือนเหล่านี้ให้ติดต่อกัน มีต้นจันใหญ่ ขึ้นกลางนอกชานตามลักษณะของเรือนไทย ทับชวยเป็นเรือนไม้ฝา กระดาน หลังคามุงจากหลบหลังคาด้วยกระเบื้องดินเผาภายหลังเปลี่ยน มุงด้วยกระเบื้องดินเผาตัวเรือนทุกหลังรวมทั้งพื้นที่นอกชานทำด้วยไม้สัก ล้วน ใช้วิธีเข้าไม้ตามแบบบ้านไทยโบราณ ฝาเรือนเป็นฝาประกน กรอบลูกฟัก ฝีมือประณีต เเชิงชายไม้ค้ำยันสลักเสลาสวยงาม

8. พระตำหนักทับแก้ว เป็นตึกสองชั้นขนาดเล็กกระทัดรัด อยู่ที่เชิงสะพานสุนทรถวาย ทาสีเขียวอ่อนภายในมีเตาผิงหลังคามีปล่องไฟตาม ลักษณะของบ้านชาวตะวันตก ห้องชั้นบนมีหินอ่อนสีขาวอยู่ บนผนังเหนือเตาผิง

2. สอบถามข้อมูลเบื้องต้น และสัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบเปิด เพื่อทำการคัดเลือกชนิดของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ที่จะนำมาออกแบบและพัฒนา ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพระราชวังสนามจันทร์ 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ 6 ท่าน และนักท่องเที่ยว จำนวน 41 ท่าน ได้ผลวิจัยดังนี้

ภาพ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นแสดงลักษณะทั่วไป

ประเภทของผลิตภัณฑ์รวมทั้งสถาปัตยกรรมที่กลุ่มเป้าหมายต้องการให้นำมาออกแบบ

พบว่ามีความสนใจมากกว่าเพศชาย ที่สัดส่วนร้อยละ 76 ต่อ 24 โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 34.00 ช่วงอายุน้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 32.00 ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 22.00 ช่วงอายุมากกว่า 51 ปี ร้อยละ 8.00 และช่วงอายุ 41-50 ปี มีสัดส่วนร้อยละ 4.00

ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 40.00 และร้อยละ 32.00 มีการศึกษามัธยมศึกษา 6 หรือต่ำกว่า และร้อยละ 28.00 มีการศึกษาอยู่ในระดับที่สูงกว่า ปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ราชการและรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 58.00 รองลงมาเป็นนักเรียนและนักศึกษา ร้อยละ 32.00 และพนักงานบริษัทเอกชนร้อยละ 10.00 มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 32.00 และรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 28.00 ส่วนกลุ่มรายได้ 15,001-20,000 บาทต่อเดือน และกลุ่มเป้าหมายที่มีรายได้ 20,001-30,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 20.00

ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่กลุ่มเป้าหมายเลือก ได้แก่ กล้องดนตรีมากที่สุด ร้อยละ 12.50 และรองลงมาคือ นาฬิกา มีร้อยละ 11.50 อันดับต่อมาคือกล่องใส่ของและแบบจำลองตั้งโชว์ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 11.00 และงานโซว์มีสัดส่วนร้อยละ 10.00 โดยผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่กลุ่มเป้าหมายได้ให้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้แก่ อุปกรณ์เครื่องเขียน อุปกรณ์ไอที

สำหรับความต้องการเกี่ยวกับการนำสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อนำมาออกแบบ ออกแบบกับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่กลุ่มเป้าหมายได้เลือกไว้ โดยสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ของพระราชวังสนามจันทร์ที่ กลุ่มเป้าหมาย ได้เลือกไว้ซึ่งได้แก่ พระตำหนักขลิบมิ่งคล้ออาสน์ ร้อยละ 37.30 ซึ่งมีค่าสูงสุด และรองลงมาคือ พระตำหนัก มาริราชบังลังก์ ร้อยละ 19.00 และความต้องการให้สามารถสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยวสนามจันทร์ ร้อยละ 21.60 มี ประสิทธิภาพ ปกป้องสินค้า ร้อยละ 21.00 รูปแบบที่สวยงามโดดเด่น สะดุดตา ร้อยละ 19.50 มองเห็นสินค้าภายใน ร้อยละ 19.00 ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 11.5 และมีการนำเสนอข้อมูลครบถ้วน ร้อยละ 7.40

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกทั้งหมด 5 ประเภท คือ กล้องดนตรี นาฬิกา กล่องใส่ของแบบจำลอง และงานโซว์

ภาพ 3 แสดงต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกทั้ง 5 ประเภท

ภาพ 4 แสดงต้นแบบบรรจุภัณฑ์

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านการออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่าน

ข้อความถามต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์	ผลการประเมิน (N=9)		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ประเภทจานโซว์บรรจุภัณฑ์	3.10	0.72	ปานกลาง
	2.81	0.51	ปานกลาง
ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ประเภทโมเดลจำลองบรรจุภัณฑ์	3.48	0.59	ปานกลาง
	3.43	0.49	ปานกลาง
ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ประเภทกล่องใส่ของบรรจุภัณฑ์	3.70	0.76	มาก
	3.72	0.60	มาก
ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ประเภทนาฬิกาบรรจุภัณฑ์	3.58	0.64	มาก
	3.31	0.72	ปานกลาง
ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ประเภทกล่องดนตรีบรรจุภัณฑ์	4.21	0.67	มาก
	4.04	0.67	มาก

ผลการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกทั้ง 5 ประเภท จากผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์และด้านสถาปัตยกรรม 3 ท่าน ด้านบรรจุภัณฑ์ 3 ท่าน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์ 3 ท่าน พบว่าผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมมาก คือ กล่องดนตรี ($\bar{X} = 4.21, S.D=0.67$) และแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.04, S.D=0.67$) รองลงมาคือประเภทกล่องใส่ของ ($\bar{X} = 3.70, S.D=0.76$) มีระดับความเหมาะสมระดับมากและแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 3.72, S.D=0.60$) ประเภทนาฬิกา ($\bar{X} = 3.58, S.D=0.64$) มีระดับความเหมาะสมระดับมากและ แบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 3.31, S.D=0.72$) ประเภทโมเดลจำลอง ($\bar{X} = 3.48, S.D=0.59$) มีระดับความเหมาะสมระดับปานกลางและแบบบรรจุภัณฑ์ มีความเหมาะสมระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43, S.D=0.49$) ประเภทจานโซว์ ($\bar{X} = 3.10, S.D=0.72$) มีระดับความเหมาะสมระดับปานกลางและแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81, S.D=0.51$)

การประเมินผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีระดับมาก อยู่ 3 แบบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ประเภทกล่องดนตรีซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.21, S.D=0.67$) และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (ภาพที่ 4)

ภาพ 5 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกล่องดนตรีต้นแบบ และบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

อภิปรายผล

จากผลประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ และผลการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบเพื่อเป็นต้นแบบ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ภายในพระราชวังสนามจันทร์ รวม 9 ท่าน และกลุ่มเป้าหมาย 100 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยนักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชม พระราชวัง สนามจันทร์ มีความคิดเห็นว่า ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ ที่ได้รับ การออกแบบขึ้นเพื่อเป็นต้นแบบ เป็นกล่องดนตรี ซึ่งมีระดับความพึงพอใจระดับมาก โดยเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ มีความดึงดูดใจ เมื่อพบเห็นแล้วทำให้ระลึกถึงพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวความคิดของ ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์.2537 ซึ่งกล่าวไว้ว่า เป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เมื่อผู้คนกล่าวถึงของที่ระลึก ประเภทนี้แล้วต้องรู้จักแหล่ง ที่มาของสิ่งนั้นได้ ซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่เกิดมาจากประวัติความเป็นมานั้นๆ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งเป็นต้นแบบ นั้นได้รับความพึงพอใจในระดับมากจากกลุ่มเป้าหมาย แต่ในการวิจัยยังพบข้อจำกัดซึ่ง ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ สิ่งที่ต้องคำนึงถึง เพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

- 1.ผลงานการวิจัยครั้งนี้เป็นต้นแบบ ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาเพื่อเป็นของที่ระลึกรูปแบบอื่นๆ ได้อีก
- 2.นักท่องเที่ยวแต่ละสถานที่ก็มีคุณสมบัติแตกต่างกันออกไป ดังนั้นผลที่ได้รับจากการวิจัยจึงไม่สามารถนำมาเป็นข้อสรุปเพื่อผลิตของที่ระลึกสำหรับสถานที่อื่นๆ ได้ แต่สามารถนำวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการวิจัยอื่นๆ ต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

- จารุสิทธิ์ เครือจันทร์.(2552).เอกสารประกอบการสอนการออกแบบของที่ระลึก.สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น การศึกษาภาคฤดูร้อน:เอกสารอัดสำเนา.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์.(2537). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว. เชียงใหม่ : (ม.ป.ท.).
- ดวงฤทัย อารังโชติ.(2550).เทคโนโลยีภาชนะบรรจุ.กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์.
- ดารารักษ์ รัตนสุรีย์.(2554).การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกเพื่อการเรียนรู้ พิพิธภัณฑสถานจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต สำนักพระราชวัง.(2551).เฉลิมฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์:บริษัท ดิน ดีไซน์ จำกัด. มหาวิทยาลัยศิลปากร.(2539).พระตำหนักขาลิมงคลอาสน์และพระราชวังสนามจันทร์.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์อมรินทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- เยาวลักษณ์ สิริวัฒนานุสรณ์.(2555).ออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเชิงประวัติศาสตร์ จังหวัดนครศรีธรรมราช วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ,2553:เอกสารอัดสำเนา.
- สุกัญญา กิมเปียม.(2551).การศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม.วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิตสาขาพัฒนาศึกษา,มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุมาลี ทองรุ่งโรจน์.(2555).ออกแบบบรรจุภัณฑ์.กรุงเทพฯ: บอส์สการพิมพ์.
- เสาวลักษณ์ จันทราสกุล.(2546).การสร้างและทดลองใช้คู่มือท่องเที่ยวโบราณสถานในเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(สิ่งแวดล้อมศึกษา),มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญชลี โสมดี.(2552).การออกแบบของที่ระลึก.เชียงใหม่:คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.